

Concentreer toepassingsgericht onderzoek

IR. JAN MENGELERS,
VOORZITTER TNO RAAD VAN BESTUUR

Foto: Jaap Oudenkamp

‘TNO en GTI’s moeten nieuw coöperatief verband smeden’

Innovatie staat sinds het Akkoord van Lissabon boven aan de verlanglijst van de Europese overheden. Ook de Europese Unie is bezig om haar beleid programmatisch te concentreren op wat zij noemt de *Grand Challenges*, waaronder een verduurzaming van de samenleving, een adequate voedselvoorziening, inspelen op de gevolgen van klimaatveranderingen, en het voorkomen van internationale spanning door de schaarste aan energie, water en grondstoffen.

In landen als Frankrijk en Duitsland zien we een duidelijke concentratie in de kennisinfrastructuur, waarbij de instituten voor toegepaste wetenschap worden ingezet binnen grote koepelorganisaties waarvoor ze ooit opgericht zijn: voor de valorisatie, oftewel het mogelijk maken van nieuwe economische en maatschappelijke waardecreatie op basis van resultaten van wetenschappelijk en technologisch onderzoek.

Ook de Nederlandse overheid hecht aan innovatiekracht. En de cruciale vraag is dan natuurlijk: hoe krijgen we meer innovatiekracht? Innovatie bestaat enerzijds uit technologische vernieuwing en anderzijds uit sociale verandering. Dat wil zeggen: vernieuwing van werkprocessen, communicatiemiddelen, organisatie en omgangsvormen. Met andere woorden: meer kunnen, slimmer werken.

Mijn overtuiging is dat innoveren een vak en een kunde is. Innovatie krijg je tegenwoordig vooral door een multidisciplinaire aanpak, door combinaties te maken, door systeemdenken, door grote dataprocessing van gegevens. Daartoe moeten kennisinstellingen, universiteiten en bedrijven intensief en duurzaam samenwerken en elkaars vakdomeinen en expertise kennen en respecteren. In dit proces is voor de overheid een belangrijke ondersteunende rol weggelegd. Immers, innovatie als uitkomst van een intensieve interactie tussen wetenschap, industrie en overheid (lees: samenleving) vraagt een financiering die dit samenspel faciliteert.

Doordat er in ons land ongelooflijk veel kennis en kunde dicht bij elkaar zit, kan ons land een snelkookpan voor innovatie worden. Het ‘samen met anderen’ is daarbij essentieel. Want complexe vraagstukken houden niet op bij de grens. En de oplossingen zullen internationaal en multidisciplinair zijn over de grenzen van domeinen en wetenschappelijke richtingen.

Ik pleit daarbij voor een concentratie van het toepassingsgericht onderzoek voor het oplossen van de uitdagingen voor de komende decennia. TNO en de Grote Technologische Instituten zullen een nieuw coöperatief verband moeten smeden waarbij het versterken van complementariteit en het vermijden van overlap voorop staat. Bovendien kunnen we dan tegelijkertijd de grote nationale faciliteiten gebundeld beheren. Ook de mogelijkheden van een bundeling van onze octrooiportefeuilles moeten we onderzoeken. Het totaalplaatje dient uiteraard met bedrijfsleven en overheid te worden afgestemd.

TNO is graag bereid en in staat om bij die krachtenbundeling het voortouw te nemen. Op Europees niveau zijn we dit met andere onderzoeksinstituten al aan het doen, en er zijn geen goede redenen te bedenken waarom dat op nationale schaal niet ook zou kunnen!

jan.mengelers@tno.nl